

Felnőtt nyelvtanulók motivációja és interkulturális találkozásai

A felnőtt, magyar angolnyelv-tanulók az angol nyelvet használva közvetlen és közvetett módon kapcsolatba kerülhetnek idegen kultúrákkal és azok kulturális termékeivel. Adataim szerint az interkulturális kontaktusok és a felnőttek angolnyelv-tanulási motivációja között többféle összefüggés mutatható ki. Az eredmények arra is felhívják a figyelmet, hogy az interkulturális találkozások gyakorisága és minősége leginkább a kommunikatív kompetenciára van hatással, és csak kisebb mértékben a nyelvtanulási motivációra.

A 21. századi globalizációs folyamat változásokat hozott az etnikai csoportok közötti attitűdökben világszerte. (Brislin, 2001) Magyarországról elmondható, hogy e folyamatoknak köszönhetően példa nélküli növekedés tapasztalható az interkulturális kontaktusok gyakoriságában az 1980-as évek vége óta. Mindez több tényezőnek, például a külföldi TV csatornák megjelenésének, az országhatárok megnyitásának köszönhető, és együtt jár az angolnyelv-tudás iránt megnövekedett kereslettel. (Csizér és Dörnyei, 2005) Magyar terepen mostanáig nem készült kutatás annak vizsgálatára, hogy a felnőtt népesség idegennyelv-tanulási motivációját hogyan befolyásolják az interkulturális találkozások. A kontaktushatás vizsgálata azért fontos kérdés, mert az interkulturális találkozás egy eszköz az idegennyelv-tanulásban, azaz a nyelvi fejlődés különböző szakaszaiban a kontaktus idegen kultúrákkal segítheti a tanulót abban, hogy idegennyelv-tudása fejlődni tudjon. (Dörnyei és Csizér, 2005) Továbbá az interkulturális találkozások egyrészt tekinthetők végcélnak az idegen nyelvek tanulásában, mivel a tanulók egyik célkitűzése az is, hogy a célkultúra és más idegen kultúrák tagjaival kommunikálni tudjanak. Másrészt az is kimutatható, hogy a különböző kultúrák közötti interakciók elősegíthetik a nyelvtanulók interkulturális tudatosságának fejlődését. Miközben a nyelvtanulók érzékelik, összehasonlítják és elemzik a kulturális hasonlóságokat és különbségeket, objektív véleményük alakulhat ki a saját kultúrájukról is. (Byram és Fleming, 1998) Azonban nem sokat tudunk arról, hogy az interkulturális találkozások pontosan hogyan hatnak a tanulók tanulási motivációjára az idegen nyelv tanulásának folyamata alatt. E kutatásom célja ezen összefüggések vizsgálata volt.

Irodalmi áttekintés

Tanulmányom korábbi, különböző etnikumok közötti kontaktust vizsgáló szociálpszichológiai kutatások (Allport, 1954) eredményeihez kapcsolódik, melyek kimutatták, hogy a szociális kontaktusnak hatása van az attitűdökre és a viselkedésre, amelynek egyik formája a nyelvtanulás. Laboratóriumban és terepen végzett kutatásokkal Cook (1969), Green, Adams és Turner (1988) kimutatták, hogy Allport (1954) könyvében szereplő, a sikeres interkulturális kontaktushoz szükséges nélkülözhetetlen feltételek – azonos státusz, közös célok, versengés helyett együttműködés, valamint intézményi támogatás – ténylegesen elősegítik a különböző kultúrákhoz tartozó csoportok egymás közötti viszonyának javulását.

Az idegen nyelvek elsajátításához kapcsolódó idegennyelv-tanulási motivációkutatás Gardner és Lambert (1959, 1972) elméletén alapul, amelynek középpontjában a nyelvtanulók a célnyelvi közösség iránt tanúsított attitűdje áll. Gardner és Lambert megkülön-

böztet integratív és instrumentális motivációt. Integratív motivációnak tekintik egy személy azon célját, hogy hasonlóvá váljon egy anyanyelvi beszélőhöz és asszimilálódjon a célkultúrába. Instrumentális motivációnak hívják azt, amikor egy nyelvtanuló rajta kívülálló okok (jobb álláslehetőség stb.) miatt fejleszti idegennyelv-tudását.

A nyelvtanulói motiváció területén a kortárs paradigma Dörnyei és Ottó motivációs folyamatmodelljében (1998) gyökerezik, amely áthelyezi a hangsúlyt a nyelvtanulói motiváció dinamikus, állandóan változó voltára. E folyamatmodell részben épít Dörnyei azon modelljére (2001), amely kimutatta a tanulói motiváció három szintjének jellemezőit: a tanulói szint (különbféle tanulói és személyiségtípusok), a nyelv szint (minden nyelvnek sajátos egyéni jellemzői vannak) és szituáció specifikus szint (helyszín, tanár és idő). Dörnyei (2001, 7.) meghatározása szerint a tanulói motiváció egy olyan jelenség, amely „megmagyarázza az emberek miért döntenek úgy, hogy megtesznek valamit, mennyire elkötelezettek, hogy véghez vigyék azt, és milyen hosszú ideig hajlandók folytatni az adott tevékenységet”. Dörnyei és Csizér (2005) az interkulturális kontaktus és a turizmus 13–14 éves, magyar gyermekek nyelvi attitűdjeire és nyelvtanulási motivációjára tett hatásait vizsgálta. Nagy volumenű, ismételt-keresztmetszeti mintavétellel készült, országos felmérésük eredményei azt mutatták, hogy néhány legalacsonyabbnak mért attitűd- és motivációs érték éppen a leggyakoribb kontaktussal jellemezhető csoportra/országészre vonatkozik. Kormos és Csizér (megjelenés alatt) kutatása rávilágít az interkulturális kontaktus 13–14 éves magyar gyermekek idegennyelv-tanulási motivációjára tett hatásaira. Tanulmányukban arra keresik a választ, hogy idegen nyelvi környezetben az interkulturális kontaktus hogyan kapcsolódik az interkulturális és nyelvi attitűdökhöz és közvetten az idegennyelv-tanulási motivációhoz. Eredményeik azt jelezték, hogy inkább a motiváció intenzitása, mintsem maga a tanult nyelv határozza meg, hogy milyen komponensek tudják előre jelezni azt, hogy a tanulók mennyi energiát hajlandók fektetni az adott idegen nyelv tanulásába.

A módszerről

E cikk keretei nem teszik lehetővé e kutatásom adatainak széleskörű elemzését, ezért ebben a tanulmányomban specifikusan a motiváció, a motivált tanulói viselkedés, és a felnőtt angolnyelv-tanulók által az osztálytermen kívül megtapasztalt interkulturális kontaktusok és kontaktushatások összetevőinek összefüggéseit/korrelációit vizsgálom.

A felnőttek angolnyelv-tanulási motivációját és interkulturális találkozásainak gyakoriságát kérdőívek segítségével mértem 2006-ban. Az adaptált (Kormos és Csizér, megjelenés alatt), nyomtatott és elektronikus formátumú kérdőíveket a célcsoporthoz tartozó néhány akkori és korábbi tanítványomhoz juttattam el, akik kitöltötték, illetve továbbították a célpopulációba tartozó ismerőseiknek. Az adatgyűjtés két hónapot vett igénybe, és összesen 100 értékelhetően kitöltött kérdőív került feldolgozásra.

A kérdőív két nagy témakört vizsgált: a tanulók nyelvtanulási motivációját és az interkulturális kontaktusok gyakoriságát. A nyelvtanulási motiváción belül a kérdőív a következő területekre fókuszált: integrativitás (belső hajtóerő az angol nyelv elsajátítására), az instrumentális (külső hajtóerő), attitűd, és a nyelvi önbizalom. A motivált tanulói viselkedéshez tartozó kérdések, állítások külön csoportot alkotnak kérdőívemben, mivel ezek a viselkedési folyamatokat meghatározó energiaforrásokat, motiváló erőket vizsgálják. Ide tartozik az idegennyelv-tanulás folyamán tanúsított kitartás és erőfeszítés.

Az interkulturális találkozásokon belül megvizsgáltam, hogy a felnőttek milyen gyakran használják az angol nyelvet idegen kultúrákkal való találkozásaik során a magánszférájukban (beszélgetés barátokkal, ismerősökkel, idegenekkel az utcán, a szomszédságban stb.), írott/elektronikus kommunikációs eszközöket használva, és a kulturális termékeken (könyvek, újságok, filmek stb.) keresztül. Továbbá azt is vizsgáltam, hogy a munkahely-

Ilyen milyen gyakran használják a magyar felnőttek az angol nyelvet külföldi utazásaik során, valamint arra, hogy munkahelyükön kapcsolatot teremtsenek külföldi kollégáikkal, ügyfelekkel. Azt is mértem, hogy a felnőtt nyelvtanulók milyennek érzékelik az interkulturális találkozások kommunikatív kompetenciájukra, illetve a nyelvtanulási motivációjukra kifejtett hatását.

A mintáról

Kutatásomban 51 nő és 49, 19–60 év közötti férfi (átlagéletkor 32 év) vett részt, akik vizsgálatom ideje alatt angol nyelvet tanultak. A válaszadók között nem volt főiskolai vagy egyetemi hallgató. 73 résztvevő magán nyelviskolában/vállalati nyelvtanfolyamon tanult angolul, 27 magántanárnál, míg 29 magán nyelviskolában/vállalati nyelvtanfolyamon és magántanárnál is. 44 résztvevő tanulmányait támogatta munkahelyük a nyelvtanfolyam, könyvek, tanárok, osztályterem stb. biztosításával. A 100 közül 55 válaszadónak kellett szintfelmérőn részt venni, mielőtt megkezdték tanulmányaikat az angolnyelv-tanfolyamukon. A kurzusok intenzitását tekintve, a résztvevőknek legkevesebb 1, legtöbb 30 volt a heti angol óraszámuk (átlag=5,25) és angolnyelv-könyvek széles skálájából tanultak. A válaszadók szakmai hátterét foglalkozások széles palettája jellemzi (számítógép programozó, tanár, mérnök, titkárnő stb.), és középiskolában, főiskolán vagy egyetemen szerzett képesítéssel rendelkeznek. Az adatokat Kelet-Magyarország két nagy városában gyűjtöttem, valamint Budapesten és a hozzátartozó agglomerációban. A résztvevők kiválasztása hólabdamódszer alapján történt, amely elfogadható egy kisebb volumenű tanulmány esetében. (Cohen, Manion és Morrison, 1994)

Eredmények és megvitatás

1. táblázat. A kérdőív komponenseinek átlag- és szórás értékei ötfokú skálán

	Átlag	Szórás
<i>Idegnyelv-tanulási motiváció dimenzió</i>		
Integrativitás	3,98	0,61
Instrumentalitás	3,31	1,06
Érzelmi attitűd Anglia	3,60	0,84
Érzelmi attitűd USA	3,28	0,98
Önbizalom	2,94	0,98
<i>Motivált tanulói viselkedés dimenzió</i>		
Erőfeszítés	2,55	0,88
Kitartás	4,05	0,99
<i>Kontaktus dimenzió</i>		
Kontaktus a magánszférában	2,24	0,78
Írott/elektronikus kommunikáció	2,27	1,02
Másoktól szerzett információ	2,50	1,06
Kontaktus kulturális termékeken keresztül	2,56	0,90
Angolhasználat munkahelyen	1,93	0,74
<i>Kontaktushatás dimenzió</i>		
Kommunikatív kompetenciára kifejtett hatás	3,83	0,92
Motivált tanulói viselkedésre kifejtett hatás	3,33	0,92

Az 1. táblázat bemutatja a válaszadók ötfokú Likert-skálán adott válaszainak átlagértékeit, ahol az 1- es az „egyáltalán nem” vagy az „egyáltalán nem igaz”-at jelenti (alacsony motiváció/kevés kontaktus), az 5-ös a „nagyon” vagy „teljes mértékben igaz” válaszokat (erős motiváció/gyakori kontaktus) jelképezi. A leíró statisztikai elemzések

eredményei azt mutatják, hogy az átlagértékek többsége a 2,2 és 3,9-es értékek közé esik, amely a középtartomány a skála két végpontja az 1-es és az 5-ös érték között. Azonban két kiugró átlagérték is kimutatható. A legmagasabb érték a kitartást (átlag=4,05) jellemzi. Habár a motivált tanulói viselkedés másik komponensénél, az erőfeszítésnél alacsonyabb átlagértéket találtam (átlag=2,55), ezen eredmények arra utalnak, hogy a motivált tanulói viselkedés, azaz az üzemanyag, az energiaforrás, amely létfontosságú ahhoz, hogy a tanulási folyamat működésbe lépjen, fontos tényező a magyar felnőttek angolnyelv-tanulási motivációjában. Ezért a felnőttekkel foglalkozó angoltanároknak fontos üzenet, hogy az osztályteremben ki kell aknázni a felnőttek kitartását és erőfeszítését, és segíteni kell őket ezek megtartásában minden készséget fejlesztő, integrált és a felnőtteknek kihívást jelentő feladatokkal.

Meglepő módon, a legritkébb interkulturális kapcsolat az angolhasználat a munkahelyen (átlag=1,93) komponensnél mutatható ki, amely azt sugallja, hogy a közhiedelemmel ellentétben, nincs olyan hatalmas kereslet a tényleges angolhasználatra a munkahelyeken. Egyrésztől a legtöbb munkaadó elvár egy adott szintű angoltudást egy adott posztra jelentkező pályázóktól. Másrésztől az alkalmazottak angoltudása sokkal kisebb mértékben kerül aktiválásra, mint ahogyan azt az állásinterjúkon megkövetelik. Nagy valószínűséggel a multinacionális vállalatok alkalmazottai kivételt képeznek, mivel külföldi feletteseiknek, munkatársaiknak és ügyfeleiknek köszönhetően gyakrabban használják a munkájukban az angol nyelvet.

Egy másik fontos tényező, hogy az integratív motivációra utaló kérdésekre, állításokra adott válaszok átlagértéke (átlag=3,97) meghaladja az instrumentális motivációra vonatkozó kérdések, állítások átlagértékét (átlag =3,30). Ez az eredmény szintén megerősíti azt a mindennapi tapasztalatot, hogy a felnőtt magyaroktól nem igazán jelentős mértékben várják el az angol nyelv használatát, mint munkaeszközt a munkahelyeken. Kormos és Csizér (megjelenés alatt) 13-14 éves magyar gyermekek német és angol idegen nyelv-tanulási motivációját vizsgálva, hasonló mintázatot talált, azaz instrumentalitás helyett inkább integratív orientáció jellemezte a résztvevőiket.

2. táblázat. Korrelációk a kérdőív 'idegen nyelv-tanulási motiváció', 'motivált tanulói viselkedés' és 'kontaktus' dimenziói között, A – Kontaktus a magánszférában, B – Írott/elektronikus kommunikáció, C – Másoktól szerzett információ, D – Kontaktus kulturális termékeken keresztül, E – Angol-használat munkahelyen, F – Angol-használat külföldön, G – Kontaktus a munkahelyen, * $p < 0,05$, ** $p < 0,01$

	A	B	C	D	E	F	G
Integrativitás	130	,236*	,276**	,368**	,373**	,237*	,034
Instrumentalitás	,325**	,645**	,242*	,489**	,618**	,238*	,657**
Érzelmi attitűd USA	-,079	-,040	,143	,208*	,043	,067	-,232*
Önbizalom	,035	,183	-,010	,205*	,118	,090	,020
Erőfeszítés	,056	,074	-,052	,265**	,020	-,013	-,198*
Kitartás	,033	,161	,142	,045	,312**	,131	,175

A 2. táblázatból látható a vizsgálatom idegen nyelv-tanulási-motiváció, motivált tanulói viselkedés és kontaktus kérdéscsoportjainak összefüggéseit mutató korrelációs mátrixa. A kontaktus a magánszférában kismértékben korrelál az instrumentalitással ($r=0,325$, $p < 0,01$) azt jelezve, hogy Magyarország megnyitott határai ellenére, a magyar felnőtteknek egy bizonyos szintű nyelvtudás inkább instrumentális szükséglet a magánéletükben, mintsem az a cél, hogy hasonlóvá váljanak a célkultúra tagjaihoz. Azaz, a megnövekedett lehetőségek az interkulturális találkozásokra, az idegen kultúrákkal való kontaktusra nem jellemzően az integratív orientációt erősítik a magyar felnőttek között. Ehelyett inkább az jellemzi őket, hogy az angolt lingua francaként (közvetítőnyelvként) használják azért, hogy valamilyen a magánszférájukban szükséges információhoz hozzájussanak különfé-

le témákban, úgymint a világ hírei, sportok, szórakozás, kapcsolattartás külföldi barátokkal, könyvolvasás stb. (1. táblázat átlagértékei), amely eredmények összhangban vannak Dörnyei és Csizér (2005) eredményeivel.

Erős kapcsolat ($r=0.645$, $p<0.01$) tapasztalható az írott/elektronikus kommunikáció és az instrumentális között, míg enyhe összefüggés ($r=0.236$, $p<0.05$) figyelhető meg az integrativitással. Ezek az eredmények arra utalnak, hogy a célcsoport felmért tagjai többnyire a levélírást és az Internetet személyes és szakmai érdeklődésükhöz kapcsolódó információszerezésre használják. Továbbá, habár csak kisebb mértékben, szintén szükségük van az angol nyelvre ahhoz, hogy kapcsolatot tartsanak külföldi barátokkal, és hogy megismerjenek és megértsenek egy számukra érdekes idegen kultúrát.

A másoktól szerzett információ (más, nem magyar kultúráról) kis mértékben összefügg az integrativitással ($r=0.276$, $p<0.01$) és szintén csekély mértékben az instrumentális ($r=0.242$, $p<0.05$). Ez azt jelenti, hogy tények közlése más népekről, életmódjukról, kulturális értékeikről és termékeikről stb. elősegítheti a felnőtt, magyar angol nyelvet tanulók motivációját, függetlenül attól, hogy a belső hajtóerő integratív vagy instrumentális. Az angol nyelvű könyvek, sajtótermékek olvasása, rádió- és televízió-csatornák, filmek, az Internet használata stb. összefügg a nyelvtanulóban kialakult integratív ($r=0.368$, $p<0.01$) és méginkább az instrumentális ($r=0.489$, $p<0.01$) beállítottsággal. Továbbá az ilyen típusú kontaktusok hatással vannak az USA irányában kialakuló érzelmi attitűdre ($r=0.208$, $p<0.05$). Az említett kulturális termékeken keresztül interkulturális kapcsolatok befolyásolják, hogy a nyelvtanulók mennyi energiát fektetnek az angoltanulásba ($r=0.265$, $p<0.01$) és hogy mennyire lesz önbizalmuk ahhoz, hogy merjenek angolul kommunikálni.

Kimondható, hogy a magyar felnőttek a média, a sajtó és az angol nyelv más egyéb típusú, írott és beszélt különböző megjelenési formáival vagy azért lépnek kapcsolatba, hogy szélesebb körű ismeretet szerezzenek, és jobban megértsenek egy idegen kultúrát, vagy azért, hogy információt szerezzenek, és továbbfejlesszék angol nyelvtudásukat. Mindehhez komoly erőfeszítés szükséges, azonban fontos tényező, hogy a nyelvtanulásba fektetett erőfeszítés befolyásolható az idegen kultúrák kulturális termékeivel való találkozások gyakoriságával. (Dörnyei és Csizér, 2005) Ezért elmondható, hogy a felnőtt nyelvtanulók hajlamosak több energiát fektetni angol tanulmányaikba, ha van lehetőségük arra, hogy megismerjék és használják egy idegen kultúra termékeit. Azonban ez az erőfeszítés, energia azért is hasznos, mert segít a nyelvtanuló önbizalmát kiépíteni, és a kutatásomban résztvevők körében az USA iránti pozitív attitűdök kialakításához is hozzájárul. Ezenfelül hasonlóan a másoktól szerzett információhoz, az idegen kultúrák termékeinek megismerése befolyásolja azt, hogy a nyelvtanulóban milyen attitűdök alakulnak ki az angol nyelv iránt az idegen nyelv elsajátításának folyamata alatt.

Az, hogy a nyelvtanulók milyen mértékben használják az angol nyelvet a munkahelyükön szerény mértékben függ össze integratív beállítottságukkal ($r=0.373$, $p<0.01$) és erősen kapcsolódik az instrumentálitáshoz ($r=0.618$, $p<0.01$). A vizsgált felnőttek angolnyelv-tanulásba fektetett erőfeszítése csekély mértékben függ attól, hogy a munkahelyükön milyen gyakran kell angolul kommunikálniuk ($r=0.312$, $p<0.01$). Ezek az eredmények azt mutatják, hogy a résztvevők munkahelyükön az angol nyelvet azért használják, hogy kommunikáljanak külföldi kollégáikkal, ügyfeleikkel. Ez a fajta kontaktus hozzájárulhat ahhoz, hogy jobban megismerjenek idegen kultúrákat, és az irántuk tanúsított érdeklődésüket is felkeltsék. Az eredmények azt mutatják, hogy azokat az angolnyelv-tanulókat, akik az angolt munkahelyükön használják, instrumentális motiváció jellemzi.

Az a tény, hogy milyen gyakran használják a felnőttek az angol nyelvet külföldön enyhe kapcsolatot mutat mind az integrativitással ($r=0.237$, $p<0.05$) mind az instrumentális ($r=0.238$, $p<0.05$). Mindez arra utal, hogy a magyar felnőttek hajlamosak arra, hogy az angolt a kommunikáció eszközeként használják, és ennek köszönhetően, e csatornán keresztül egy más kultúrát tudatosabban észleljenek.

A munkahelyi kontaktus erősen korrelál az instrumentalitással ($r=0.657$, $p<0.01$), kismértékben és negatívan az USA irányában kialakuló érzelmi attitűdökkel ($r=-0.232$, $p<0.05$), és a nyelvtanulásba fektetett erőfeszítéssel ($r=-0.198$, $p<0.05$). Ez arra utal, hogy a magyar felnőtteknek az angoltudás alapvető kitétel ahhoz, hogy elérjék professzionális céljaikat, és kariert építsenek ki. Ezt az eredményt az a tény is alátámasztja, hogy a magyar munkaerőpiacon egyre több olyan álláshirdetés jelenik meg, amelyben az angol nyelvtudás elvárt követelmény. Következésképp a magyar helyzetet tekintve jogosan feltételezhető, hogy egy jobb pozícióval kapcsolatos kilátások a fő hajtóerői annak, hogy a felnőtt magyarok angol nyelvtanulmányokat folytassanak. Azonban, mint ahogyan azt korábban kifejtettem a motiváció és kontaktus komponensei átlagértékeinek értékelésénél, újra meg kell jegyezmem, hogy a kontaktus a munkahelyen és a valós angolhasználat a munkahelyen nincsenek teljes mértékig összhangban. Habár a jó angoltudás elősegítheti a jobb szakmai kilátásokat, ez a tudás nem mindig kerül aktiválásra a nyelvtanuló munkájában. Továbbá negatív összefüggés mutatható ki válaszdók munkahelyi interkulturális találkozásai és az USA irányában kialakuló érzelmi attitűdöket tekintve. Kormos és Csizér (megjelenés alatt) hasonló negatív korrelációt talált a 13-14 éves gyermekeket vizsgálva.

Jelen kutatásom során begyűjtött adatokon végzett korrelációs elemzés eredményei azt mutatták ki, hogy hasonlóan a gyermekekhez (Kormos és Csizér, megjelenés alatt), a felnőtt nyelvtanulók motivációjának mértéke valószínűleg függ az idegen kultúrákkal és azok kulturális termékeivel való kontaktustól a munkahelyeken (a gyermekek esetében az iskolában), és a magánszférában, valamint a róluk felhalmozott információ mértékétől és természetétől. Az interkulturális kontaktus egy olyan csoporttal, ahol az angolt második nyelvként vagy lingua francaként használják ugyanolyan hatásos lehet, mint a kontaktus olyan országokkal, mint Nagy Britannia, vagy az USA, ahol az angolt anyanyelv-ként beszéli a lakosság döntő többsége.

3. táblázat A kontaktusok hatása a „kommunikatív kompetenciára és a „motivált tanulói viselkedésre”
egymintás t-próba tesztje

Minták	t	df	Szignifikancia
Kommunikatív kompetenciára kifejtett hatás – Motivált tanulói viselkedésre kifejtett hatás	5,583	99	<0.001

Végezetül a 3. táblázatban bemutatott értékek alapján ($t=5.583$, $p<0.05$) elmondható, hogy a résztvevők úgy érzékelik, hogy az interkulturális kontaktusnak erősebb hatása van a kommunikatív kompetenciájukra, mint a motivált tanulói viselkedésükre. Ezért feltételezhető, hogy amennyiben a felnőtt magyar nyelvtanulóknak lehetőségük van bármilyen típusú interkulturális találkozásra, azt tapasztalják, hogy fogékonyabbak angol kommunikációs készségük fejlesztésére, mint a nyelvtanuláshoz szükséges erőfeszítés aktiválására és a kintartásra.

Összefoglalás

Jelen kutatás célja az volt, hogy rávilágítsak az interkulturális találkozások felnőtt, angol nyelvet tanuló magyarokra kifejtett hatásaira a 100 résztvevőtől származó adatok elemzésével. Elmondható, hogy a vizsgálatomban résztvevők azt tapasztalják, hogy az interkulturális találkozások jelentősebb hatással vannak a kommunikatív kompetenciájukra, mint a nyelvtanulási motivációjukra. Mindez arra utal, hogy a felnőtt oktatásban praktizáló angoltanároknak minél több interkulturális kontaktus lehetőséget kell integrálni beépíteni az osztálytermi angolórákba, hogy a különféle interkulturális kapcsolatok

előnyös hatásait kihasználva a tanulók kommunikatív kompetenciáját a nyelvórák kerekein belül is még hatékonyabban fejleszteni tudják.

Vizsgálatom egy kisebb volumenű kutatáson alapszik, viszonylag kisméretű mintával. Következésképp, korlátozott mértékben lehet általánosítást levonni írásomból, melyet leíró tanulmánynak szántam, azzal a céllal, hogy bemutassam az interkulturális kontaktus milyen hatással van a felnőtt, magyar, angolnyelv-tanulók tanulási motivációjára Budapesten, és Kelet-Magyarország két városában, 2006 első félévében. Mivel az eredmények informatív jellegűek lehetnek a felnőttek nyelvtanulási motivációja terén történő kutatásokhoz, valamint a felnőttekkel dolgozó, praktizáló angol nyelvtanároknak, jelen vizsgálatomat tovább szándékozom fejleszteni Magyarország minden régiójára kiterjesztve.

Irodalom

- Allport, G. W. (1954): *The nature of prejudice*. Cambridge Massachusetts: Addison-Wesley Publishing Company Inc.
- Brislin, R. W. (2001): Intercultural contact and communication. In L. L. Adler, – U. P. Gielen (szerk.), *Cross-cultural topics in psychology* (213–227). Westport, CT: Praeger.
- Byram, M., – Fleming, M. (1998): Introduction. In M. Byram, – M. Fleming (szerk.): *Language learning in intercultural perspective. Approaches through drama and ethnography* (5–12). Cambridge: Cambridge University Press.
- Cohen, L., Manion, L., – Morrison, K. (1994): *Research methods in education*. London, New York: Routledge Falmer.
- Cook, S.W. (1969): Motives in a conceptual analysis of attitude-related behaviour. In W.J. Arnold, – D. Levine (szerk.): *Nebraska Symposium on Motivation* (179–235). Lincoln: University of Nebraska Press.
- Csizér, K. – Dörnyei, Z. (2005): The internal structure of language learning motivation and its relationship with language choice and learning effort. *Modern Language Journal*, 89, 1, 9–36.
- Dörnyei, Z. – Ottó, I. (1998): Motivation in action: A process model of L2 motivation. *Working Papers in Applied Linguistics*, 4, 43–69. Thames Valley University.
- Dörnyei, Z. (2001): *Teaching and Researching Motivation*. Harlow: Longman.
- Dörnyei, Z. – Csizér, K. (2005): The effects of intercultural contact and tourism on language attitudes and language learning motivation. *Journal of Language and Social Psychology*, 24, 1–31.
- Gardner, R.C. – Lambert, W. (1959): Motivational variables in second language acquisition. *Canadian Journal of Psychology*, 13, 266–272.
- Gardner, R. C. – Lambert, W. E. (1972): *Attitudes and motivation in second language learning*. Rowley, Mass.: Newbury House Publishers.
- Green, C. W. – Adams, A. M., – Turner, C. W. (1988): Development and validation of the school interracial climate scale. *American Journal of Community Psychology*, 2.
- Kormos, J., – Csizér, K. (megjelenés alatt): The effects of intercultural contact on language attitudes and motivation: results of an interview study. System.

Szaszkó Rita

Jászberény, Szent István Egyetem,
Alkalmazott Bölcsészeti Kar –
ELTE, Nyelvpedagógia Ph.D Program